

Examenul de bacalaureat național 2015

Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 7

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă fracțiuni de punct. Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut pentru lucrare.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. A vers műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A vers műfaja epigramma. Típusát tekintve görög epigramma, hiszen komoly gondolat fogalmazódik meg benne, a cselekvő hazafiság eszméje. Terjedelme rövid, a vers mindössze nyolc sorból áll. Ez a nyolc sor szimmetrikusan két részre oszlik. Az első négy sor romantikus tájleírása és a múltidézés a vers feszültségkeltő részét képezi, míg a következő négy sor a feszültségoldó rész, amelyben a szellem a múlton való merengés helyett a jövő érdekében való cselekvésre buzdít. A költemény csattanóval (klauza) zárul: „Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!” A vers disztichonban íródott.

b. A versbeszéd és a vershelyzet jellemzői

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A lírai én megnyilatkozására én-beszéd jellemző. Ezt támasztja alá az egyes szám első személyű ige: „megállék”, ill. a „felém” határozószó. Az 1–4. sorban a lírai én a várat szólítja meg: „Bús düledékeiden, Husznak romvára megállék”. A vers második felében a „lebegő rémalak” szólal meg, és a lírai énhez intézi szavait, cselekvő hazafiságra buzdítva. „Honfiként”, hazafiként szólítja meg, és arra inti, hogy a passzív merengés, illetve a múlt harcai fölötti töprengés helyett sokkal hasznosabb a cselekvő hazafiság. A jelen feladata a cselekvés egy jobb jövő és egy szebb haza érdekében. A szellem megszólalásában a reformkori eszmék hangzanak el: „Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!”

A költeményre konkrét vershelyzet jellemző. A lírai én Huszt várának romjait szemléli, s ennek a várnak a látványa, mely a kuruc szabadságharc egyik színhelye volt, a múlt felidézésére, a szabadságért vívott harcon való töprengésre készíti a szemlélőt. Az időre is konkrét utalás található a versben: „felleg alól szállt fel az éjjeli hold”.

c. Idő- és értékszembesítés

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A versben a múlt, jelen és jövő idősíkjá egyaránt megfigyelhető. A múltra értékgazdagság jellemző, hiszen Huszt vára a régi dicsőség, a szabadságért vívott harc jelképeként jelenik meg. A jelenre viszont értékhány jellemző, s ezt támasztja alá a „bús düledékeiden” művészi jelző, a várnak romként való megnevezése, illetve a „Szél kele most, mint sír szele kél” hasonlat. Ugyanakkor a jelenben a lírai énre passzív szemlélődés jellemző. A szellem viszont arra figyelmezteti a lírai ént, hogy nem érdemes a múlt dicsőségén elmélkedni, nem

szabad a múltban elmerülni, hanem a jelenben kell cselekedni, dolgozni azért, hogy a jövő szebb legyen.

d. A költemény romantikus stílusjegyei

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszáadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: A vers első négy sorában romantikus környezet (éjszaka, holdfény, várrom, kísértetesség) kerül bemutatásra. A költemény ellentétre épül: a vers első felére a múlton való merengés jellemző, míg a második felében a „rémalak” arra buzdítja a lírai ént, hogy merengés helyett a cselekvést válassza, és ne a múltba révedjen, hanem a jövőbe tekintsen. A versben a látvány látomással keveredik.

Az éjjeli időpont, a holdfény rejtelmes árnyai és a megjelenő szellem a romantika hangulatát idézik.

Megfigyelhető a versben a múltidézés, de a klasszicistákkal ellentétben nem az antikvitás, hanem a nemzeti múlt kerül előtérbe: a kuruc szabadságharc emléke.

A romantikus stílus eltér a hétköznapi kifejezőmódtól, pátosz, ünnepélyesség, zeneiség, festőiség jellemzi: „*düledékeiden*”, „*lebegő rémalak*”, „*éjjeli hold*”, „*messze jövendő*”.

A klauzában a reformkor jellegzetes eszméi fogalmazódnak meg: hazafiasság, elkötelezettség, polgári öntudat.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont

Helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *3 pont*, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *1 pont*.

Helyesírás, nyelvhelyesség

5 pont

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Bármely, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

a. A kommunikációs funkció megnevezése és indoklás

4 pont

A kommunikációs funkció megnevezése *2 pont*, az indoklás *2 pont*.

Lehetséges válasz: A szövegben információközlő funkció érvényesül: a szókapcsolatok osztályozásáról, illetve az állandósult szókapcsolatok jellemzőiről és típusairól közöl ismereteket.

b. Három különböző nyelvtani kapcsolóelem megnevezése

6 pont

A kapcsolóelem megnevezése *1 pont*, a példa kiemelése *1 pont*.

Lehetséges válasz: *hogy* = kötőszó, *ezek* = mutató névmás, *egy nyelvben* = névelő;

c. Az állandósult szókapcsolatok típusainak megnevezése

5 pont

Lehetséges válasz: *szólások, szóláshasonlatok, az általános érvényűség igényével használt, életbölcsséget megfogalmazó, mondatértékű közmondások, szállóigék, bölcs mondások, idézetek;*

d. Szövegalkotás

Az érvelő szövegtípus követelményeinek betartása (logikai összefüggések, ok-okozati rend, meggyőző érvek)

5 pont

A témához való igazodás

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvhelyesség, helyesírás

5 pont

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. A választott alkotás műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, a kor és a választott irodalmi alkotás ismeretén alapuló, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszáadásra *1 pont*.

Probă scrisă la limba și literatura maghiară maternă

Varianta 7

Barem de evaluare și de notare

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Lehetséges válasz: a tragédia/tragikomédia/groteszk dráma/abszurd dráma/történelmi parabola műfaji sajátosságainak igazolása a választott műből vett példákkal.

A *tragédia* cselekményre épülő mű, a cselekmény zárt és befejezett, tárgya komoly és fenséges, egy emberi sorsot mutat be, melyet példaként állít a nézők/olvasók elé, a tragikus hős rokonszenves ember, aki küzd a végzettel/zsarnokkal szemben, de el kell buknia, meg kell lakolnia a sors által elkövetett vétkekért is, szerencsétlenségének oka nem a bűn vagy kicsapongás, hanem valamely súlyos tragikai vétség, a főhős születésénél, társadalmi helyzeténél fogva kiemelkedő, sorsa jóból rosszra fordul, értékpusztulás következik be, a mű nyelvezete emelkedett, a tragédia félelmet és szánalmat kelt, s ezzel valósítja meg a katarzist.

A *tragikomédia* kevert értékszerkezeten alapszik, a szereplők értéklátása, értéktudata tévesnek minősül a szerzői/nézői szempontból, amit a szereplők önfeláldozásként, tragikus értékvesztésként élnek meg, az kívülről kisszerűnek, nevetségesnek hat, rendszerint groteszk látásmód érvényesül benne.

A *groteszk dráma* a modern ember világtapasztalatát kifejező drámaváltozat, amelyben a művészi hatást biztosító esztétikai minőség a groteszk (a fenséges és alantas társítása).

Az *abszurd dráma* a kommunikáció válságát viszi színre, nincs benne tragikus összeomlás, szívszorító a komikum, hiányzik a konfliktus, minden kérdéses, noha nem vetnek fel kérdéseket, nem vitatnak meg eszméket, eseményeket.

A *történelmi parabolában* történelmi távlatba helyezett erkölcsi kérdések megválaszolásán van a hangsúly. Példázatosság, etikai magatartásminták keresése és mélyebb gondolatosság jellemzi.

b. A drámai cselekmény átértelmeződése

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A drámai cselekményt létrehozó akciók jelentősége visszaszorul. Abszurd és/vagy groteszk jelenetek dominálnak. A cselekmény szintjén megfigyelhető a példázatosság (pl. egyén és hatalom viszony, kiszolgáltatottság).

c. A konfliktus átértelmeződése

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A konfliktus nem szükségszerűen tettekben nyilvánul meg, hanem vagy lélektani meghatározottságú, vagy eszmei síkra terelődik, vagy teljesen felszámolódik.

d. A hős átértelmeződése

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A szereplők nem drámai hősök, hanem hétköznapi emberek (antihősök) vagy allegorikus figurák. Gyakran tehetetlen, szorongó, kétségbeesett lények, sorsuk a létbe való belevettség, a passzivitás. A kitörés lehetetlen számukra, a célok megfogalmazhatatlanok. Hiányzik a tettekben megnyilvánuló célratörő akarat.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, tartalmi és formai jegyek betartása 5 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, két-három jellemző tárgyalása 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 3 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet értekező szöveg alkotására 1 pont.

Helyesírás, nyelvhelyesség

5 pont